

ТРЕНДИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА

ЗАЙКА ДАР'Я ІГОРІВНА

аспірантка кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ORCID 0000-0002-9556-5148

УДК 349.2:[331-05:004]

DOI 10.37772/2518-1718-2023-1(41)-8

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАЦІВНИКА ІТ-СФЕРИ ЯК СУБ'ЄКТА ТРУДОВОГО ПРАВА

Стаття присвячена проблемі визначення поняття «працівник ІТ-сфери» як суб'єкта трудового права. Нові явища у сфері праці ІТ-трудівників зумовлюють необхідність адаптувати й оновити інститути трудового права з метою зберегти ефективність правового регулювання трудових відносин із боку державних органів. До того ж ІТ-сектор швидко розвивається, що впливає на появу нових професій і посад. Однак наразі визначення терміна «працівник ІТ-сфери» досі не існує ані в законодавстві, ані в доктрині трудового права. Тому авторка поставила за мету виокремити основні ознаки поняття «працівник ІТ-сфери» та розмежувати поняття «гіг-спеціаліст» і «працівник ІТ-сфери».

Для досягнення вказаної мети було використано метод аналізу, що надав можливість виділити ознаки працівника в ІТ-сфері, які є типовими та нетиповими для інших працівників, суб'єктів трудового права та суб'єктів права; метод узагальнення, що дозволив визначити поняття «працівник ІТ-сфери» після дослідження загальних і спеціальних ознак вказаного терміна; порівняльно-правовий метод, що надав можливість зіставити та проаналізувати гіг-спеціаліста і працівника ІТ-сфери.

Під час дослідження встановлено таке: а) ознаки працівника ІТ-сфери можна поділити на загальні та спеціальні; б) до загальних ознак працівника ІТ-сфери можна віднести ознаки, які притаманні поняттям «працівник», «суб'єкт трудового права», «суб'єкт права»; в) спеціальною ознакою ІТ-працівників є виконання трудової функції на базі обчислювальної та інформаційної техніки шляхом збирання, опрацювання й передання даних із метою отримати інформацію нової якості та її використання; г) розмежовано правове регулювання працівників ІТ-сфери та гіг-спеціалістів; г) надано визначення поняттю «працівник ІТ-сфери».

Ключові слова: працівник ІТ-сфери, суб'єкт трудового права, гіг-спеціаліст, ІТ-галузь, працівник, ІТ-сектор.

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації суспільства ІТ-сфера нараховує значну кількість спеціалістів і фахівців, будучи однією з найперспективніших галузей в Україні. З початком повномасштабної агресії проти України ІТ-галузь – одна з небагатьох, яка може функціонувати без суттєвих змін. Це спричинило збільшення й без того великої спільноти трудівників цієї сфери. Крім того, ІТ-сектор швидко розвивається, що впливає на появу нових професій і посад. Попри це, на сьогодні визначення поняття «працівник ІТ-сфери» досі не існує ані в законодавстві, ані в доктрині трудового права. Тому виокремлення ознак терміна «працівник ІТ-сфери» й розмежування з іншими суміжними поняттями – одна з актуальних проблем, що вимагають розгляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки дослідженню поняття «працівник ІТ-сфери» тією чи іншою мірою присвятили такі вчені трудового права: Л. П. Амелічева, С. Я. Вавженчук, С. В. Вишновецька, В. Б. Дацюк, В. В. Жернаков, С. М. Іванов, М. І. Іншин, Л. В. Котова, С. М. Прилипко, О. І. Процевський, О. Г. Середя, А. М. Слюсар, О. В. Толмач, В. Л. Костюк, Г. І. Чанишева, І. І. Шамшина, Н. М. Швець, В. І. Щербина, І. М. Якушев, О. М. Ярошенко та ін. Попри розроблення загального питання, визначення поняття «працівник ІТ-сфери» у трудовому праві не було, що й зумовлює актуальність вибраної теми.

Мета статті – виокремити основні ознаки поняття «працівник ІТ-сфери» й надати йому визначення. Для реалізації зазначеної мети поставлено

такі завдання: дослідити поняття «ІТ-сфера», проаналізувати ознаки таких термінів, як «суб'єкт права», «суб'єкт трудового права», «працівник», розмежувати поняття «працівник ІТ-сфери» та поняття «гіг-спеціаліст».

Виклад основного матеріалу. Як зазначає О. М. Ярошенко, працівники – це «найбільша за чисельністю категорія суб'єктів трудового права» [1, с. 38]. До цієї категорії належать і працівники ІТ-сфери, тому ознаки, які властиві трудівникам, властиві й працівникам ІТ-сфери.

Досліджуючи основні ознаки поняття «працівник», почнемо з ознак, закріплених у нормативно-правових актах. Конвенція МОП № 138 установлює мінімальний вік прийняття на роботу – не нижче за вік закінчення шкільної (середньої) освіти й не менше ніж 15 років. Виняток становлять держави, що розвиваються, яким згідно зі статтею 2 вказаної Конвенції дозволено установлювати вік для працівників від 14 років [2].

Конституція України закріплює право на працю, включаючи право на вільний вибір професії та роду занять (у статті 43) [3]. Більш широко це право розкривається у статті 2 Кодексу законів про працю (далі – КЗпП), у якій наведено основні права працівників як суб'єктів трудового права [4]. Проте визначення поняття «працівник» досі не закріплено в КЗпП – основному галузевому джерелі трудового права. Водночас визначення цьому поняттю законодавець надав у Законі України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», Законі України «Про охорону праці», Законі України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [1, с. 38].

Натомість КЗпП наділяє працівника широким спектром трудових прав, серед яких право на відпочинок, право на безпеку праці, право на створення та участь у профспілках, право на вирішення колективних трудових спорів, право на участь в управлінні підприємством, право на соцстрахування в разі втрати працездатності та в інших передбачених законом випадках, право на матеріальну допомогу в разі безробіття, право на звернення до суду для вирішення трудових спорів тощо. Крім того, КЗпП установлює для працівника основні трудові обов'язки (наприклад, сумлінно виконувати свої обов'язки за трудовим договором, дотримуватися трудової дисципліни та правил внутрішнього трудового розпорядку; виконувати установлені норми праці та завдання роботодавця; дотримуватися норм з охорони праці; дбайливо ставитися до майна роботодавця; шанувати честь, гідність та інші особисті немайнові права роботодавця; відшкодувати шкоду, заподіяну майну роботодавця винними діями під час виконання трудових обов'язків тощо). Як слушно зазначає С. О. Шабанова, «у КЗпП системно не визначено

трудові обов'язки працівника. Вони містяться в різних статтях та у визначенні терміна “трудоий договір”. Переважна частина трудових обов'язків працівника визначається на локально-правовому рівні» [5, с. 195].

При цьому у проекті Трудового кодексу установлено низку ознак працівника, які наразі не закріплені в чинному КЗпП, а саме: 1) це особа, яка досягла 16 років, однак для окремих категорій працівників законодавством може бути встановлено вищий віковий ценз; 2) для осіб, які досягли 14 років, закріплено додаткову вимогу – письмову згоду батьків; 3) в організаціях кінематографії, театральних та інших творчих організаціях дозволяється за письмовою згодою одного з батьків або особи, яка їх замінює, приймати на роботу осіб, які не досягли 14 років, для участі у створенні творів мистецтва, якщо це не завдає шкоди їхньому здоров'ю, моральному розвитку та процесу навчання; 4) іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну на визначений термін, одержують право на трудову діяльність, лише якщо мають дозвіл на працевлаштування, виданий службою зайнятості України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України [6].

Стаття 3 КЗпП установлює, що всі працівники підпадають під сферу дії трудового права незалежно від того, з яким роботодавцем вони уклали трудовий договір, з урахуванням певних особливостей [4]. До недавнього часу не існувало розмежування правового регулювання гіг-спеціалістів і працівників. З ухваленням Закону про стимулювання розвитку цифрової економіки [7] виникла нагальна потреба розділити працівників ІТ-сфери і гіг-спеціалістів.

Зокрема, вказаний Закон визначає гіг-спеціаліста як «фізичну особу, яка за гіг-контрактом є підрядником та/або виконавцем» [7]. «Гіг-спеціалісти і резиденти Дія Сіті не належать до сфери дії трудового законодавства, а регулюються цивільним правом», що прямо передбачено в ч. 4 ст. 3 КЗпП [4]. Тобто на працівника ІТ-сфери, на відміну від гіг-спеціаліста, поширюється сфера дії трудового права. Гіг-спеціаліст діє на підставі гіг-контракту, керуючись нормами цивільного права, а працівник ІТ-сфери діє на підставі трудового договору.

Переходячи до ознак працівника ІТ-сфери, закріплених у доктрині права, вважаємо за потрібне для повного аналізу розглянути не тільки ознаки терміна «працівник», а й ознаки категорій «суб'єкт права» та «суб'єкт трудового права». Поняття «працівник ІТ-сфери» належить до вказаних категорій як елемент до сукупності (множини). Тобто ознаки, які властиві суб'єкту права та суб'єкту трудового права, властиві також працівнику ІТ-сфери.

Щодо терміна «суб'єкт права», то науковці підкреслюють такі його ознаки: 1) наявність

правосуб'єктності (праводієздатності); 2) це спільноти, союзи людей або певним чином майново відокремлені суб'єкти; 3) персоніфікованість; 4) здатність виробляти, виражати та виконувати персоніфіковану волю; 5) законодавець (держава) визнає суб'єктом права. Тобто під суб'єктами права розуміються певні «особи чи організації, за якими законом визнана особлива юридична властивість правосуб'єктності, що дає можливість брати участь у різних правовідносинах з іншими особами й організаціями» [8, с. 194]. Підкреслимо, що поняття «суб'єкт права» потрібно відрізнити від суміжного поняття «суб'єкт правовідносин». Як слушно зазначає І. І. Шамшина, суб'єкт трудового права стає суб'єктом трудових правовідносин, «за умови реалізації своїх суб'єктивних трудових прав у результаті власного волевиявлення» [9, с. 350].

Отже, працівнику ІТ-сфери, як суб'єкту права, притаманні такі ознаки: 1) наявність правосуб'єктності (праводієздатності); 2) персоніфікованість; 3) здатність виробляти, виражати та виконувати персоніфіковану волю; 4) законодавець (держава) визнає суб'єктом права; 5) за умови реалізації своїх суб'єктивних прав стає учасником суспільних відносин.

Щодо терміна «суб'єкт трудового права», А. М. Слюсар надає йому визначення, як «особа, яка володіє трудовою правосуб'єктністю, при реалізації якої цей суб'єкт здобуває статус учасника відносин, регульованих трудовим правом» [10, с. 31]. Із цього випливає, що ознаками суб'єкта трудового права є: 1) наявність трудової правоздатності – можливості мати трудові права та трудові обов'язки; 2) наявність трудової дієздатності – здатності реалізовувати трудові права та трудові обов'язки (набувати, здійснювати, виконувати їх); 3) наявність трудової деліктоздатності – здатності суб'єкта нести юридичну відповідальність за невиконання чи неналежне виконання його трудових обов'язків. Тобто зазначені ознаки притаманні й працівнику ІТ-сфери.

Стосовно ознак терміна «працівник», науковці підкреслюють, що його ключовою ознакою є реалізація трудових прав та обов'язків «шляхом укладення трудового договору з роботодавцем» [1, с. 39]. У трудовому договорі важливу роль відіграє окреслення трудової функції працівника, яку «трудоу виконує в межах робочого часу» [11, с. 21]. Це відрізняє зазначений договір від цивільно-правових угод, що пов'язані з працею.

Отже, як працівникові (одному з основних суб'єктів трудового права), трудоу ІТ-сфери притаманні такі ознаки: 1) фізична особа; 2) реалізує своє право на працю укладенням трудового договору з роботодавцем; 3) досягнення устанавленого законодавством віку.

Окрім загальних ознак працівника ІТ-сфери, які властиві іншим категоріям, це поняття має спеціальні ознаки, що й виділяє такого працівника серед інших трудівників. Переходячи до виокремлення спеціальних ознак працівника ІТ-сфери, розглянемо власне поняття «ІТ-сфера». Вона є провідною галуззю економіки держави, і, як слушно зазначає О. Г. Серета, перед Україною постало завдання запровадити таке правове регулювання ІТ-сфери, «яке відповідало б міжнародно-правовому досвіду» [12, с. 259]. Однак наразі законодавець не визначив ані терміна «ІТ-сфера», ані його меж. Тому звернемося до доктрини права для визначення поняття «ІТ-сфера».

У доктринальних положеннях немає однозначного тлумачення поняття та меж ІТ-сфери. На думку Є. О. Харитонова та О. І. ХаритонОВОЇ, ІТ-галузь охоплює «інформаційні технології й інформаційну активність в мережі Інтернет» [13, с. 22]. У західній юриспруденції ІТ-сферу розглядають досить широко, включаючи в неї «збір, зберігання та розповсюдження електронної інформації на глобальному ринку» [14, с. 114].

Л. П. Амелічева, звертаючись до словникового тлумачення поняття сфери ІТ, визначає її як «сукупність методів, виробничих процесів, програмно-технічних і лінгвістичних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, зберігання, поширення, відображення і використання інформації в інтересах її користувачів» [15, с. 205]. Також учена звертає увагу на те, що в ІТ-сфері, окрім технічної праці, є також творча та інноваційна рівною мірою. Наприклад, «метою творчої праці фахівців ІТ-сфери є пошук рішень з перетворення світової інформації в універсальну, доступну та корисну» [15, с. 206]. Тобто отримується інформація нової якості збиранням, опрацюванням і переданням даних.

О. С. Яворська розглядає ІТ-сферу більш широко й не обмежує вказану сферу інтернет-простором. Учена називає ІТ-сферу цифровим середовищем, що включає в себе «веб-сайти, веб-сторінки, електронні документи, файли, у тому числі оцифровані об'єкти інтелектуальної власності, які використовуються на відповідних пристроях, що не передбачають паперової форми документообігу (комп'ютери, ноутбуки та інші гаджети)». Саме така специфіка, на думку вченої, й відрізняє ІТ-право від інформаційного права, хоча граматично ці поняття збігаються [16, с. 26]. Тобто, іншими словами, в ІТ-сфері завжди використовується інформація на базі обчислювальної та інформаційної техніки. Використання інформації на письмових (паперових) носіях залишається поза межами ІТ-сфери.

В. Б. Дацюк у колективній монографії погоджується з думкою О. С. Яворської та зазначає, що ІТ-сфера є «віртуальним середовищем, як з використанням мережі Інтернет, так і без його використання, але

з обов'язковим використанням інформаційних технологій» [14, с. 115]. Тобто збирання, опрацювання й передання даних із метою отримати інформацію та її використання.

Погоджуючись із О. С. Яворською та Л. П. Амелічевою, вважаємо, що їхні погляди на поняття «ІТ-сфера» об'єднані у визначенні І. Б. Шевчука. На думку вченого, «інформаційна технологія – сукупність методів і засобів збору, обробки і передачі даних для отримання інформації нової якості і її використання на базі обчислювальної та інформаційної техніки. ІТ має науково-методичну та технологічну базу інформаційної індустрії. У цьому понятті об'єднуються методи і засоби для виробництва, передачі, обробки та використання інформаційних ресурсів, а також для створення інструментів і технологій інформаційної індустрії. Створення ІТ базується на використанні багатьох видів сучасних галузей: комп'ютерної, телекомунікаційної та інших» [17]. Отже, під сферою ІТ розуміють сферу зі збирання, опрацювання й передання даних із метою отримати інформацію нової якості, а також її використання на базі обчислювальної та інформаційної техніки.

Із цього випливає, що спеціальною ознакою, яка притаманна тільки працівникам ІТ-сфери й відрізняє

їх від інших суб'єктів трудового права, є виконання трудової функції на базі обчислювальної та інформаційної техніки шляхом збирання, опрацювання й передання даних із метою отримати інформацію нової якості, а також її використання.

Висновки. Працівнику ІТ-сфери притаманні загальні та спеціальні ознаки. До загальних ознак працівника ІТ-сфери можна віднести ознаки, властиві категоріям «суб'єкт права», «суб'єкт трудового права», «працівник».

Особлива ознака, характерна тільки працівникам ІТ-сфери, що й відрізняє їх від інших суб'єктів трудового права, полягає у виконанні трудової функції на базі обчислювальної та інформаційної техніки шляхом збирання, опрацювання й передання даних із метою отримати інформацію нової якості, а також її використання.

Отже, працівник ІТ-сфери – це фізична особа, що досягла встановленого законодавством віку, уклала трудовий договір із роботодавцем про виконання трудової функції на базі обчислювальної та інформаційної техніки шляхом збирання, опрацювання й передання даних із метою отримати інформацію нової якості, а також її використання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ярошенко О. М. Щодо правового статусу працівників. Проблеми законності. 2010. Вип. 106. С. 38–45.
2. Про мінімальний вік для прийому на роботу: Конвенція Міжнародної організації праці від 26.06.1973 № 138. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_054#Text (дата звернення: 08.12.2022).
3. Конституція України: станом на 01.01.2020, відповідає офіц. тексту URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 08.12.2022).
4. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 08.12.2022).
5. Шабанова С. О. Правовий статус працівників нафтогазової промисловості як суб'єктів трудового права. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2015. Вип. 30. Том 1. С. 193–196.
6. Трудовий кодекс України: проект Закону України від 29.08.2019 № 0955. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=0955&skl=10 (дата звернення: 08.12.2022).
7. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text> (дата звернення: 08.12.2022).
8. Любчик О. А. Щодо трудової правосуб'єктності трудового колективу. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. Луганськ, 2019. Вип. 3 (87). С. 191–201.
9. Шамшина І. І. Місце суб'єкта в структурі правовідносин у трудовому праві. Держава і право. Київ, 2010. Вип. 47. С. 347–354.
10. Слюсар А. М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 336 с.
11. Заїка Д. І. Актуальні питання правового регулювання робочого часу й часу відпочинку працівників ІТ-сфери. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Ужгород, 2022. Вип. 72. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/10/5-1.pdf> (дата звернення: 08.12.2022).
12. Серета О. Г. До питання визначення окремих особливостей трудових відносин працівників ІТ-сфери. Напрями розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф., 3 лист. 2017 р. Харків, 2017. С. 257–259.
13. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Поняття ІТ-права, сфера його дії та структура. Основи ІТ-права. Київ: Юрінком Інтер, 2017. С. 7–22.

14. Дацюк В. Б. ІТ-право та економічні свободи. Правове регулювання та економічні свободи права: монографія / за ред. М. Савчина. Ужгород: РІК-У, 2020. Розд. 4. С. 110–142.
15. Амелічева Л. П. Проблеми законодавчого забезпечення реалізації та захисту права на гідну працю ІТ-працівників. Захист прав та інтересів учасників майнових відносин: питання теорії і практики: монографія / за ред. І. Ф. Коваль. Вінниця: ТВОРИ, 2020. Розд. 4, гл. 4.3. С. 205–220.
16. ІТ-право / Джочка О. П., Мартин В. М., Самагальська Ю. Я. та ін.; за заг. ред. О. С. Яворської. Львів: Левада, 2017. 470 с.
17. Шевчук І. Б. Інформаційні технології: базові поняття, терміни, класифікація, ІТ-спеціалісти: конспект лекцій. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/lektsiia_VF_1_tema-1_perehliad.pdf (дата звернення: 08.12.2022).

REFERENCES

1. Yaroshenko O. M. (2010). Shchodo pravovoho statusu pratsivnykiv. *Problemy zakonnosti — Problems of Legality*, 106, 38–45 [in Ukrainian].
2. Minimum Age for Admission to Employment: Convention International Law Organization June 26, 1973 № 138. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_054#Text.
3. The Constitution of Ukraine: Revision on January 01, 2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/en/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. The Labor Code of Ukraine: Law on December 10, 1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/322-08#Text>.
5. Shabanova S. O. (2015). Pravovyi status pratsivnykiv naftohazovoi promyslovosti yak sub'ektiv trudovoho prava. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu — Scientific Bulletin of Uzhhorod University, issue 30, 193–196* [in Ukrainian].
6. Trudovyi kodeks Ukrainy: proekt Zakonu Ukrainy vid 29.08.2019 № 0955. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=0955&skl=10.
7. Pro stymuliuvannya rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 15.07.2021 № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>.
8. Liubchuk O. A. (2019). Shchodo trudovoi pravosub'iektnosti trudovoho kolektyvu. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka — Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. Didorenko, issue 3 (87), 191–201* [in Ukrainian].
9. Shamshyna I. I. (2010). Mistse sub'iekta v strukturі pravovidnosyn u trudovomu pravi. *Derzhava i pravo — State and Law, issue 47, 347–354* [in Ukrainian].
10. Sliusar A. M. (2011). Pravovyi status sub'ektiv trudovoho prava Ukrainy: teoretyko-pravovyi aspekt. Kharkiv: FINN [in Ukrainian].
11. Zaika D. I. (2022). Aktualni pytannia pravovoho rehuliuвання robochoho chasu y chasu vidpochynku pratsivnykiv IT-sfery [Current issues of legal regulation of working time and rest time of IT employees]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu — Scientific Bulletin of Uzhhorod University, issue 72, part 2*. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/10/5-1.pdf> [in Ukrainian].
12. Sereda O. H. (2017). Do pytannia vyznachennia okremykh osoblyvostei trudovykh vidnosyn pratsivnykiv IT-sfery. *Napriamy rozvytku nauky trudovoho prava ta prava sotsialnoho zabezpechennia: proceedings of the Scientific and Practical Conference*. Kharkiv, 257–259 [in Ukrainian].
13. Kharytonov Ye. O., Kharytonova O. I. (2017). Poniattia IT-prava, sfera yoho dii ta struktura. *Osnovy IT-prava, 7–22* [in Ukrainian].
14. Datsiuk V. B. (2020). IT-pravo ta ekonomichni svobody. *Pravove rehuliuвання ta ekonomichni svobody prava: Ownership*. M. Savchyn (Ed.). Uzhhorod: RIK-U. part. 4, 110–142 [in Ukrainian].
15. Amelicheva L. P. (2020). Problemy zakonodavchoho zabezpechennia realizatsii ta zakhystu prava na hidnu pratsiu IT-pratsivnykiv. *Zakhyst prav ta interesiv uchasnykiv mainovykh vidnosyn: pytannia teorii i praktyky: Ownership*. I. F. Koval (Ed.). Vinnytsia: TVORY, part. 4, ch. 4.3. 205–220 [in Ukrainian].
16. ІТ-право (2017). Dzhochka O. P., Martyn V. M., Samahalska Yu. Ya. et al.; O. S. Yavorska (Ed.). Lviv: Levada [in Ukrainian].
17. Shevchuk I. B. n.d. Informatsiini tekhnolohii: bazovi poniattia, terminy, klasyfikatsiia, IT-spetsialisty: konspekt lektsii. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/lektsiia_VF_1_tema-1_perehliad.pdf.

ZAIKA DARIA

Postgraduate student at the Labor law department
of the Yaroslav Mudryi National Law University

SEPARATE ISSUES OF THE DEFINITION OF THE IT-SPHERE EMPLOYEE AS A SUBJECT OF LABOR LAW

Problem setting. In the conditions of digital transformation of society, the IT sphere counts a significant number of specialists. With the beginning of full-scale aggression against Ukraine, the IT industry is one of the few that can function. Nowadays, the definition of the term «IT employee» still does not exist either in legislation or in the doctrine of labor law. Therefore, distinguishing the features of the term «IT employee» is one of the urgent problems of labor law.

Analysis of recent researches and publications. In recent years, the following scholars of labor law have, to one degree or another devoted themselves to researching the concept of an IT employee: L. P. Amelicheva, S. Ya. Vavzhenchuk, V. V. Zhernakov, M. I. Inshin, L. V. Kotova, S. M. Prilypko, O. I. Protsevskyi, O. G. Sereda, A. M. Slyusar, V. L. Kostyuk, G. I. Chanysheva, V. I. Shcherbina, O. M. Yaroshenko, and others. Despite the development of a general question, there was no definition of the term «IT employee» in labor law, which determines the relevance of the choice of topic.

Target of the research is to identify the main features of the concept of «IT employee» and to define it. In order to realize the specified goal, the following tasks were set: to investigate the concept of «IT sphere», to analyze the features of such terms as «subject of law», «subject of labor law», «employee», to distinguish the concept of «employee of the IT sphere» from the concept of «gig specialist».

Article's main body. This was achieved due to the method of analysis, which made it possible to identify the characteristics of an employee in the IT field, which are typical and atypical for other employees, subjects of labor law and subjects of law; the method of generalization, which allowed to define the concept of «IT worker» after researching the general and special features of the specified term; a comparative legal method that made it possible to compare and analyze a gig specialist and an IT employee.

We have found that: (a) the general characteristics of an IT worker include the characteristics inherent in the concepts of «employee», «subject of labor law», «subject of law»; (b) a special feature of IT workers is the performance of a job function in the field of data collection, processing and transmission to obtain information of new quality and its use on the basis of computing and information technology; (c) legal regulation of IT workers and gig specialists is demarcated; (d) definition of the term «IT employee» is provided.

Conclusions and prospects for the development. Thus, an IT employee is a individual person who has reached the legal age and has entered into an employment contract with an employer to perform a job function in the field of data collection, processing and transmission to obtain new quality information and use it on the basis of computing and information technology.

Keywords: IT employee, subject of labor law, IT industry, employee, IT sector.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Зайка Д. І. Окремі питання визначення працівника ІТ-сфери як суб'єкта трудового права. *Право та інновації*. 2023. № 1 (41). С. 56–61.